

ארבעה אבות...

1. עין איה / ברכות א הקדמה

להבין אל נכון יסוד אותו המאמר מצד עצמו, את המונח בו בכללו ובפרטיו, זאת היא תכונת הפירוש... הרחבה של עצם הדברים שכבר ישנם בתוכנו של המאמר אלא שהם בו מקופלים. וייכ עלינו להרחיב הקמטים כדי לעמוד על כל הרחבתו של המאמר.

1א. עין איה / ברכות א הקדמה

...הצד העליון שבדרכי הדרשה, שהוא השם הנאה לביאור, מלשון באר, באר מים חיים, ע"פ המדה הזאת יזלו מים חיים חדשים לבקרים מכל הגה ורעיון של חכמת אמת שנפל לנו מורשה מדורות הראשונים, מאבותינו הקדושים ע"ה, בין דברי תורה עצמם שהם ודאי "כפטיש יפוצץ סלע", בין דברי חכמים ז"ל. מזה הצד יוקח הביאור, לא מצד תכונת המאמר בפרטיותו, כ"א מצד פעל ד' שיש בזה, שהכין לנו סיבות רבות לאשרינו והצלחתנו האמתית, להאיר את נפשנו באורו אור האמת ולתת לנו מחיה נפשות מלאה מזן אל זן.

2. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ב/א

משנה: ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה וההבער. לא הרי השור כהרי המבעה ולא הרי המבעה כהרי השור ולא זה וזה שיש בהן רוח חיים כהרי האש שאין בו רוח חיים ולא זה וזה שדרכן לילך ולהזיק כהרי הבור שאין דרכו לילך ולהזיק הצד השווה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ:

3. ספר ערוגות הבושם (הרב משה גרינוולד תרי"ג)

ו. איתא במשנה, ארבעה שומרים. כתיב, את זה לעומת זה עשה כו'. יש ארבעה אבות נזיקין וכנגדם ארבעה שומרים. שיכול האדם להשמר. אבות נזיקין, שור - הראיה, ובור - שאינו לומד תורה, ומבעה - השן שמקלקל באכילתו, והעבר - אש כעס. ואולי כנגד זה יש ארבעה השומרים בעבודת השם. שומר חנם - כדאיתא, אל תהיו כעבדים המשמשים כו'. והרמז, נשבע על הכל, שזוכר השבועה שמשיעין לאדם. ושומר שכר - כעין ללמוד שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה בא לשמה. ושואל - לידע שמעצמו אין כלום, כדאיתא בקול שמחה, 'שאלת על זה', שהכל בשאלה. וכשאדם יודע שהכל מהשי"ת, אז אינו מנתק את עצמו מעול

4. שמונה קבצים ג, נג

... ישנם צדיקים, שאם יותן להם חופש גמור, מתדמה בדעתם שהיו משמידים את הכל, את כל החי ואת היקום כולו. כדי שיחודש הכל בצורה יותר מעולה, ובכל מקום שנתן עיניו מיד נשרף, מפני שהם אינם יכולים להסתגל לשפלותה של הבריאה המוגבלת, וכל זה הוא מפני עומק הגבורה של שלהבת הקדושה שבהם, שאינם סובלים כל דבר חוץ מהשלימות המוחלטת האלהית.

5. ב"ב טז, א

א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו שטן כיון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתר איוב אמר חס ושלום מינשי ליה לרחמנותיה דאברהם. פנינה דכתיב וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה. דרשה רב אחא בר יעקב בפפוניא אתא שטן נשקיה לכרעיה.